

Dhr. T. Kramer & mevr. W. Jongsma
Zwaagweg 80
9946 RE Woldendorp

Drachten, 22-09-2023.

Betreft: Resultaten Nadere Onderzoeken Wet Natuurbescherming Zwaagweg 80, Woldendorp.

Geachte heer Kramer, mevrouw Jongsma,

Middels deze Briefrapportage willen we u informeren aangaande de resultaten van de door ons uitgevoerde nadere huismus en vleermuis onderzoeken in het kader van de Wet Natuurbescherming ter plaatse van het adres Zwaagweg 80 te Woldendorp.

De zogeheten 'Stikstofberekeningen' en een beoordeling van wat de invloed is van de voorgenomen herinrichting op mogelijk nabij gelegen 'Weidevogelkansgebieden' maken geen deel uit van onderhavige briefrapportage!

Natura2000 en Natuurnetwerk Nederland (NNN) zijn reeds beschreven in de Quick-scan die door Groot Eco Advies is opgesteld.

Aanleiding

In navolging van de uitgevoerde Quick-scan Wet Natuurbescherming door Groot Eco Advies getiteld 'Zwaagweg 80 in Woldendorp, Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming', opgeleverd definitief d.d. 4 april 2023 en het aanvullende commentaar vanuit de Gemeente Eemsdelta op genoemde Quick-scan rapportage, is Dolstra Ecologisch Advies benaderd door de initiatiefnemer voor het uitvoeren van de aanbevolen nadere onderzoeken.

Op het moment van uitvoeren van de nadere onderzoeken, waren de te onderzoeken opstallen regulier in gebruik bij de eigenaren. Ook was de voorgenomen nieuwbouw op aangrenzende grond binnen het bouwblok nog niet in gang gezet. In de nadere onderzoeken zijn tevens alle aanwezige opstallen op het erf meegenomen en deze beperken zich niet tot enkel het hoofdgebouw, waar voornoemde Quick-scan zich op heeft gericht.

Een nadere omschrijving van het plangebied (hoofdgebouw) is terug te lezen in de rapportage van voornoemde Quick-scan rapportage. Alsmede ook zaken als Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura2000 zijn reeds in voornoemde Quick-scan rapportage beschreven. De aanwezige opstallen worden volledigheidshalve allemaal nog nader beschreven in onderhavige briefrapportage, daar waar het hoofdgebouw slechts beperkt is omschreven in voornoemde Quick-scan rapportage.

Onderhavige briefrapportage heeft daarmee betrekking op de mogelijke aanwezige natuurwaarden in alle opstallen en beplantingen op het erf.

Hieronder worden de nadere onderzoeken beschreven, de resultaten weergegeven en worden deze vertaald naar heldere vervolgstappen.

Beschrijving plangebied

Het **hoofdgebouw**, een voormalig boerderijtje gebouwd in 1847, is door de jaren heen verbeterd, maar voldoet niet meer aan de huidige wooneisen. De muren waren ooit half steens gemetseld, maar zijn deels reeds vele decennia terug geworden tot een steens muur. Een spouw is niet aanwezig in de muren van het hoofdgebouw. Op de zolder zijn nog de authentieke spanten te zien met daarop het gaaswerk, waarop tegenwoordig bitumen ligt. Op deze bitumen ligt regelwerk van panlatten met daarop een relatief vlakke betonpan. De zolder is van buitenaf niet bereikbaar (zichtbare gaten ontbreken). De nokvorsten op de schuine hoeken liggen strak in de beton. De nokvorsten liggen minder strak aangesloten. Rond de gemetselde schoorsteen wijkt/ontbreekt deels het daklood. Op enkele plaatsen onder de dakgoten en achter de windveren is ruimte aanwezig, waar natuurwaarden een verblijfplaats kunnen vinden.

De **voormalige veestal** heeft een half steens muur. Daarmee ontbreekt een spouw. Het dak is vergelijkbaar met die van het hoofdgebouw, op de authentieke spanten ligt hier ook het grove gaas met daarop bitumen. Op deze bitumen zijn echter metalen golfplaten gemonteerd en zit er een zinken nok op. Voor en achter zijn de gevels voorzien van houten windveren. De voormalige veestal is heden ten dage opgesplitst in een garage en een werkplaats, doch in deze voormalige koeienstal zijn meerdere koestanden nog steeds zichtbaar aanwezig. Over de gehele lengte heeft deze opstal een zoldertje die middels een ladder bereikbaar is. Van buitenaf is dit zoldertje potentieel bereikbaar voor natuurwaarden via meerdere zichtbare gaten onder de dakgoten. De zuidwestzijde van deze opstal is voorzien van een serie zonnepanelen.

De achterop het erf gesitueerde **kapschuur** heeft een ouderwets houten spantwerk. Het geheel is voorzien van metalen golfplaten ter afwerking van de enkelwandige wanden. Het dak heeft tot zover niet ontbrekend, een enkelwandig damwand dak en de hoeken/windveren zijn voorzien van damwand hoekprofielen. In deze kapschuur zijn geen mogelijkheden aanwezig voor natuurwaarden om weg te kruipen of te nestelen. De naastgelegen **garage** is geheel opgetrokken uit damwand en heeft daarmee geen potentie voor natuurwaarden, hetgeen qua beeld versterkt wordt doordat alle aanwezige gaatjes vol met spinrag zitten. Het **aanbouwte** aan de andere zijde van de kapschuur is opgetrokken uit licht spantwerk en is afgewerkt met enkelwandig damwand. Ook dit aanbouwte toont geen potentie voor natuurwaarden.

Het **erf** bestaat grotendeels uit gras. Rond de opstallen zijn de paden voorzien van een (semi-) verharding veelal bestaand uit (grind-)tegels en rode mijnsteen (soort grind). Op het erf staat 1 hoog opgaande boom, een meerstammige beuk. Voorts zijn er meerdere kleine struiken en fruitboompjes aanwezig, alsmede een stukje groentetuin. Wegens het ontbreken van potentiële verblijfplaatsen (bijvoorbeeld boomholten) geschikt voor strikt beschermde natuurwaarden, zijn deze op het erf verder niet te verwachten.

Links: Hoofdgebouw. Rechts: Voormalige koestal/garage.

Links: Kapschuur. Rechts: Garage van damwand.

Links: Achtereind van voormalige koestal voorzien van zonnepanelen.

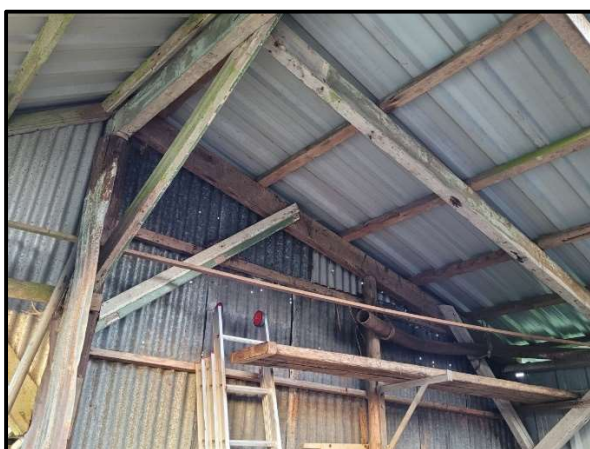
Rechts: Aanbouwtje aan kapschuur.

Status: Definitief.

Links: Ruimten rond de schoorsteen van het hoofdgebouw.

Rechts: Afwerking van de binnenkant van het dak op de zolder van de voormalige koestal.

Links: Binnenzijde kapschuur. Rechts: Zolder van woonhuis/hoofdgebouw.

Onderzoekresultaten

Huismussen

Uit de voornoemde Quick-scan komt het advies naar voren dat er nader onderzoek dient te worden uitgevoerd naar de aanwezigheid van de huismus. Echter, het moment van opdrachtverlening tot het uitvoeren van voorliggend nader onderzoek valt na de periode van 'regulier' huismusonderzoek welke valt in de periode 1 april tot 15 mei. Er is daarom gekozen voor een alternatief huismusonderzoek, zoals ook beschreven staat in het Kennisdocument Huismus van BIJ12. Het gaat hierbij dan om het zogeheten pannen lichten, waarbij alle aanwezige nesten van huismus en eventuele andere vogelsoorten die onder dakpannen nestelen worden geteld.

Tijdens het huismusonderzoek, uitgevoerd d.d. 14-06-2023 tussen 20.30 uur en 22.00 uur, waren de weersomstandigheden onbewolkt, droog, wind N.2-3 bij 21°C.

Er zijn enkele (huis)mussen waargenomen op zicht en geluid in de bosschages op en rond het erf, maar die toonden geheel geen binding met de opstallen binnen het plangebied. Gedurende dit

Status: Definitief.

anderhalve uur is er geheel geen enkele huismus waargenomen op het dak/dakgoten van het hoofdgebouw, noch van de andere opstallen binnen het plangebied.

Rondom het hoofdgebouw zijn de dakpannen gelicht om eventueel aanwezige nesten te tellen. Er zijn geen nesten aangetroffen. **Er is geheel geen nestgelegenheid aanwezig onder de dakpannen.** De opbouw van het dak geeft in zijn geheel voor huismussen onvoldoende ruimte om überhaupt te nestelen. Onder de vlakke betonnen dakpannen zitten panlatten die 'koud' op de bitumen liggen. Dit geeft maximaal 3 centimeter ruimte, daar waar huismussen toch snel minimaal 10 centimeter tussenruimte nodig hebben om te kunnen nestelen. Ook waren de bitumen dusdanig schoon dat hier geen sporen van andere natuurwaarden, bijvoorbeeld uitwerpselen van vleermuizen aanwezig waren.

Geconcludeerd kan worden dat huismussen geen gebruik maken van het plangebied als voortplantingslocatie en/of slaappleats.

Links: Geen sporen van natuurwaarden onder de dakpannen.

Rechts: Potentie voor vleermuizen onder de nokvorsten en rond de schoorsteen.

Vleermuizen

In de voornoemde Quick-scan wordt geen nader onderzoek naar vleermuizen geadviseerd. Echter, op basis van foto's in deze Quick-scan afgebeeld is Gemeente Eemsdelta van oordeel dat er toch vleermuisonderzoek nodig is. Het gaat hierbij dan met name om de gebouw bewonende soorten laatvlieger, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Om dit inzichtelijk te krijgen zijn er een vijftal locatiebezoeken uitgevoerd gedurende het actieve seizoen en conform de vleermuisprotocollen, zoals deze in 2023 gehanteerd worden.

Eerste bezoek; kraam 1

Het 1e bezoek vond plaats op 14-06-2023 tussen 22.00 uur en 24.00 uur. Zon ging onder om 22.00 uur. De weersomstandigheden waren onbewolkt, droog, wind N. 2 bij 19°C dalend naar 16°C.

Voorafgaand aan het reguliere vleermuisonderzoek middels het gebruik van de batdetector, zijn de zolders die binnen het plangebied aanwezig geïnspecteerd op de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Hierbij zijn GEEN uitwerpselen of vleermuizen zelf aangetroffen. Een enkele oude aangetroffen vleugel van dagpauwoog en kleine vos toonden geen vraatsporen, zoals te verwachten zou zijn bij prooiresten van de gewone grootoorvleermuis, maar zijn te linken aan slachtoffers van spinnen. Tevens hing er veel spinrag op de zolders, daar waar je vleermuizen doorgaans vindt op zolders zonder spinrag.

De eerste vleermuis die tijdens dit locatiebezoek werd waargenomen, verscheen om 22.50 uur bij het plangebied en kwam uit zuidwestelijke richting. Ook enkele andere waargenomen dieren die daarna voorbij kwamen hadden geen binding met het plangebied. De meeste dieren trokken door. Pas later op de avond werd er sporadisch kort gefoerageerd bij het plangebied. In vrijwel alle gevallen ging het hier om de gewone dwergvleermuis. Buiten het plangebied werd later op de avond ook nog een enkel exemplaar laatvlieger en ruige dwergvleermuis waargenomen, maar ook deze dieren hadden geen binding met het plangebied.

Tweede bezoek; kraam 2

Een 2e bezoek vond plaats op 20-06-2023 tussen 03.03 uur en 05.03 uur. Zon kwam op om 05.03 uur. De weersomstandigheden waren helder met enige wolkenveldjes, droog, wind N. 1 bij 16°C oplopend naar 17°C.

Gedurende dit ochtendbezoek waren de activiteiten rond het plangebied slechts sporadisch kort foeragerend. Naarmate zonsopkomst naderde vlogen meerdere gewone dwergvleermuizen langs het plangebied in west- en zuidwestelijke richting. Deze dieren volgend leerde spoedig dat er een kraamkolonie van naar schatting tussen de 50 en 100 gewone dwergvleermuizen onder het dak van Zwaagweg 68 zit. Hiernaast bleek ook dat een kleine mannengroep gewone dwergvleermuizen onder de dakpannen verdween van Zwaagweg 72. Beide adressen bevinden zich op een kleine 100 meter vanaf het plangebied. Een rondgang in het wijkje leverde voorts nog enkele losse waarnemingen op van laatvlieger, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Bij Zwaagweg 86, circa 100 meter ten oosten van het plangebied, werd een gewone grootoorvleermuis waargenomen die aan deze opstallen gebonden leek te zijn. Na 04.30 uur was het op vleermuisgebied overal stil, dus dat de dieren allemaal in hun verblijfplaatsen teruggetrokken zaten. Ook deze ronde is geen binding met het plangebied vastgesteld.

Derde bezoek; kraam laatvlieger (LV)

3e bezoek vond plaats op 10-07-2023 tussen 21.57 uur en 23.57 uur. Zon ging onder om 21.57 uur. De weersomstandigheden waren een afwisseling van heldere lucht met wolkenveldjes, droog, wind W. 1 bij 18°C dalend naar 16°C.

Ter verduidelijking waarom er een 3^e locatiebezoek in de kraamperiode uitgevoerd dient te worden: In theorie wordt verondersteld dat de Laatvlieger een moeilijk te inventariseren soort betreft en dat 2 locatiebezoeken in de kraamperiode conform de huidige vleermuisprotocollen niet afdoende zijn om zeker te zijn of de Laatvlieger aan- of afwezig is binnen een plangebied. Om deze reden wordt een tweede avondbezoek gericht op de Laatvlieger vanuit de huidige vleermuisprotocollen verplicht.

De eerste Gewone dwergvleermuizen passeerden het plangebied om 22.32 uur. Deze dieren kwamen uit zuidwestelijke richting. Geen van deze dieren bleef bij het plangebied hangen om te

fourageren. Circa 20 minuten later vlogen de eerste Gewone dwergvleermuizen ook in tegengestelde richtingen en werd er sporadisch ook op het erf gefourageerd. De eerste laatvlieger, eveneens afkomstig van buiten het plangebied liet zich vanaf circa 23.00 uur sporadisch waarnemen fouragerend boven aangrenzende erven. Na circa 23.25 uur werd het significant stiller binnen en rond het plangebied. Bij een rondgang door de wijk bleek dit veelal een representatief beeld. Hier werd sporadisch nog een fouragerende en/of passerende Ruige dwergvleermuis en Gewone dwergvleermuis waargenomen. Rond 23.50 uur bleek er volop gezwermd te worden door de Gewone dwergvleermuizen bij het tijdens de eerdere locatiebezoeken gevonden kolonieadres, Zwaagweg 68. Het plangebied was tijdens dit 3^e locatiebezoek niet in gebruik als vleermuisverblijfplaats en de Laatvlieger, waarvoor dit 3^e locatiebezoek bedoeld was, heeft zijn verblijfplaats ruim buiten het plangebied liggen gezien dat de eerste Laatvlieger pas bijna een half uur later ten opzichte van de Dwergvleermuizen het plangebied aandeed.

Rond 23.00 uur passeerde een Kerkuil in zuidwestelijke richting langs het plangebied, maar deze heeft geheel geen binding met de opstallen binnen het plangebied. Gedurende de avond lieten Bastaardkikkers en Poelkikkers van zich horen in een kavelsloot ruim 300 meter verwijderd van het plangebied. Ondanks dat de Poelkikker een zelfde zwaar beschermde status heeft als vleermuizen, ondervinden deze op de waargenomen locatie geen negatieve invloeden van de voorgenomen herinrichting activiteiten.

Vierde bezoek; paar 1

4e bezoek vond plaats van 17-08-2023 tussen 23.00 uur en 01.00 uur in de ochtend van 18-08-2023. Zon ging onder om 21.00 uur. De weersomstandigheden waren licht bewolkt, droog, wind O. 2-3 bij 16°C die het gehele bezoek rond deze 16°C bleef hangen.

Gedurende deze avond-/nachtronde die vooral bedoeld is om verblijfplaatsen / paarverblijven van met name Ruige dwergvleermuizen vast te stellen (deze soort roept veelal vanuit diens paarverblijf). Voorts betreft het hier het tijdstip dat met name de Gewone dwergvleermuis makkelijker zijn waar te nemen wanneer ze zwermen bij potentiële winterverblijven. Gewone dwergvleermuizen baltsen veelal in de vlucht, dus hier zijn voor wat betreft paarverblijfplaatsen zelden conclusies aan te koppelen.

Tijdens het locatiebezoek zijn er weinig vleermuizen waargenomen. Een enkele laatvlieger kwam sporadisch voorbij om kort nabij het plangebied te fourageren. Idem gold voor een Ruige dwergvleermuis die fouragerend enkel eens werd waargenomen boven een naburige tuin. Ten noorden en ten westen van het plangebied waren er 2 mannetjes Gewone dwergvleermuizen regelmatig al baltsend aanwezig, maar dezen naderden het plangebied niet met hun activiteiten. Een ruimere omgang door de buurt, leverde eveneens weinig vleermuizen op. Geen enkele waargenomen vleermuis toonde een vorm van binding met het plangebied.

Vijfde bezoek; paar 2

5e bezoek vond plaats op 15-09-2023 tussen 21.00 uur en 23.00 uur. Zon ging onder om 19.56 uur. De weersomstandigheden waren helder, droog, wind O. 1 bij 15°C dalende naar 14°C.

Ook dit locatiebezoek bleek het plangebied te liggen tussen een tweetal paar territoria van Gewone dwergvleermuis mannetjes die echter wederom niet tot aan het plangebied reikten. Voorts fourageerde sporadisch een gewone dwergvleermuis nabij het plangebied. Andere vleermuissoorten

zijn deze ronde niet waargenomen. Het kan worden uitgesloten dat het plangebied, de opstallen binnen deze, een verblijfplaats van vleermuizen herbergt.

Overige beschermde natuurwaarden

Gedurende de nadere onderzoeken naar huismus en vleermuizen, zijn nog enkele beschermde natuurwaarden in de directe omgeving van het plangebied waargenomen. Het gaat hierbij om de torenvalk die nabij het plangebied aan het foerageren/jagen was. Deze heeft verder geen binding met het plangebied.

Circa 4 boerenzwaluwen (2 paartjes) waren regelmatig foeragerend binnen en rond het plangebied waar te nemen. Nader bekeken is gebleken dat deze dieren hun nesten/onderkomen hebben/vinden in de opstallen van Zwaagweg 76, op circa 50 meter vanaf het plangebied en daarmee buiten de invloedsferen van de voorgenomen herinrichting van het plangebied zich bevinden.

Conclusie

Huisemus

Huismussen hebben geheel geen binding met het plangebied. Onder de dakpannen is geen ruimte om te kunnen nestelen. Er zijn ook geen oude sporen van nesten aangetroffen tijdens het pannen lichten. Voor de huismus hoeft hiermee **geen ontheffing** om te mogen verstoren te worden aangevraagd. Ten aanzien van de huismus kunnen de voorgenomen ontwikkelingen zonder beperkingen doorgaan.

Vleermuizen

Sporadisch maken vleermuizen gebruik van het plangebied als onderdeel van het fourageergebied. Tijdens geen enkel bezoek reikten de baltsende Gewone dwergvleermuizen tot aan de opstallen, waarmee ook paarverblijven binnen de opstallen binnen het plangebied uitgesloten kunnen worden. Dit zal in de herinrichting van het plangebied niet wijzigen. Er is verder geen binding van vleermuizen met het plangebied/opstallen vastgesteld gedurende de 5 locatiebezoeken. Aangetroffen vleermuisverblijven in de buurt bevinden zich ruim buiten de negatieve invloedsferen van de voorgenomen activiteiten binnen het plangebied. Ten aanzien van de soortgroep vleermuizen kunnen de voorgenomen ontwikkelingen zonder beperkingen doorgaan.

ER IS GEEN ONTHEFFING NODIG VOOR HET OPZETTELIJK VERSTOREN VAN BESCHERMDE NATUURWAARDEN!

Alle onderzoeksresultaten uit deze rapportagebrief hebben betrekking op alle opstallen, zoals deze aanwezig zijn ter plaatse van het adres Zwaagweg 80 te Woldendorp. Dus zowel het hoofdgebouw als mede alle bijgebouwen.

Advies

- Natuur inclusief bouwen. Daar waar mogelijk: probeer voor zoveel mogelijk soortgroepen natuur inclusief te bouwen door vleermuiskasten, mussenkasten en eventueel gierzwaluwpannen te integreren in het nieuwbouw ontwerp.
- Houdt de Algemene Zorgplicht in acht! Een nadere omschrijving van de Algemene Zorgplicht is te lezen in artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming. Zie: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-07-01>
- Waak er voor dat er buiten de actieve periode van vleermuizen gewerkt wordt. Met name is hier van belang dat er niet met kunstlicht gewerkt wordt gedurende het nachtelijk uur, wanneer vleermuizen (nog) actief zijn, dus wanneer het warmer is dan circa 6-8°C. Dit met oog op kans op lichtverstoring.
- Verwijder tijdig beplantingen die niet meer in het toekomstige 'plaatje' thuis passen die in de huidige situatie wel mogelijke nestgelegenheden bieden aan algemene broedvogels. Doe dit bij voorkeur in de eerste helft van het winterhalfjaar, doch uiterlijk voor maart.

Vervolgstappen

- **ER IS GEEN ONTHEFFING NODIG VOOR HET OPZETTELIJK VERSTOREN VAN BESCHERMDE NATUURWAARDEN!**
- De Algemene zorgplicht is ten aller tijde van toepassing!
 - o Vleermuizen: Kader maatregel: Zorgplicht/zorgvuldig handelen.
 - o Algemene broedvogels: Kader maatregel: Zorgplicht/zorgvuldig handelen.
 - o Overige natuurwaarden: Kader maatregel: Zorgplicht/zorgvuldig handelen.
- De voorgenomen herinrichting van het plangebied kan zonder verdere beperkingen vanuit de Wet Natuurbescherming in gang worden gezet.

De bevindingen van dit nader onderzoek hebben een houdbaarheid van 3 jaar vanaf de datum van de definitieve oplevering van de onderzoeksresultaten!

We hopen u met deze onderzoeken/resultaten/adviezen van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,

T. Dolstra

Ecologisch Adviseur

Geraadpleegde bronnen:

<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/02/Kennisdocument-Huismus-versie-2.1-februari-2023.pdf>

<https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-004-Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-1.0.pdf>

<https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-018-Kennisdocument-Ruige-dwergvleermuis-1.0.pdf>

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

<https://www.kadasterdata.nl/woldendorp/zwaagweg/80>

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-07-01>

<https://www.verspreidingsatlas.nl/>

<https://www.ndff.nl/en/data/>

